

Aktivitets-ark 1 (7.-9. klasse, biologi)

Årstid: Mest relevant om vinteren

Vinterstrategier

Dyr har forskellige strategier for at overleve vinteren. Vinterstrategier er et spændende emne at beskæftige sig med, og emnet giver eleverne mulighed for at sammenligne dyrs forskellige tilpasninger til kulde og fødemangel. Lad eleverne skrive en lille opgave om hver deres "vinterdyr" og finde billeder af dyrene på nettet fx på www.dof.dk, www.pattedyrforening.dk, www.danskedyr.dk (sidstnævnte kræver abonnement). Find desuden litteratur om danske dyr, som eleverne kan benytte sig af til opgaven.

Når eleverne er færdige med deres opgave, kan man lade dem holde et lille oplæg om hver deres dyr. Efterhånden som de holder oplæg, kan de udfylde et fælles skema (se nedenstående), som skal vise sammenhængen mellem dyrets vinterstrategi og føde. Sørg for at ele-

verne vælger dyr med forskellige strategier, fx sangfugle, stær, drosler (sjagger, solsort) mejser, krager, silkehale, musvåge, ræv, grævling, lækat, flagermus m.fl. Husk, at der ingen regler er uden undtagelser.

Skemaet skulle gerne vise, at især dyr, som lever af insekter og andre hvirvelløse dyr, er nødt til enten at flyve væk, gå i dale eller sove vintersøvn. Bemærk, at der er forskel på dvale og vintersøvn.

Andre aktiviteter

Suppler evt. aktiviteten med mere detaljerede oplysninger om fordelene ved dvale og vintersøvn samt om, hvilke fysiologiske processer det har betydning for (aktivitetsark 2, 7.-9. klasse).

art	føde			vinterstrategi I Æder mere føde, evt. deponere og anlægger mere pels eller dun	vinterstrategi II Dvale, vintersøvn, flyver væk
	frø, bær, urter	hvirvelløse dyr	mus eller fugle		
pindsvin		X			X
grævling	X	X (mest)	X		X
ræv	X	X	X	X	
hare	X			X	
musvit	X	X		X	
svale		X			X
solsort	X	X			
rødmus	X			X	
lækat			X	X	
m.fl.					

Vejledning til aktivitets-ark 1 (7.-9. klasse, biologi)

Formål

Aktiviteten giver eleven mulighed for at **kende og beskrive udvalgte organismer, herunder deres adfærd og tilpasninger til forskellige livsbetingelser og føde**. Forud for analysen kan man lade **elverne fremsætte hypoteser** om, hvordan de forventer udfaldet vil være. Aktiviteten giver mulighed for **at sammenligne forskellige dyrs livsstrategier og giver et eksempel på, hvordan man med systematisk undersøgelse af fødevalg i forhold til vinterstrategi kan give generelle regler for naturen**. Aktiviteten giver eleverne mulighed for at opøve færdighed i at videreformidle deres viden til andre.

Tips til undervisningen

I Danmark er dyrelivet ikke helt det samme sommer og vinter. Nogle fugle og insekter flyver væk i den kolde periode, mens der kommer fugle til nordfra og overvintrer i Danmark. De dyr, som bliver i Danmark om vinteren, har forskellige måder at overleve kulden og det

ændrede fødeudbud på. Pindsvin og flagermus går i dvale, grævlingen sover vintersøvn, egern og mus samler forråd, andre dyr som ræven og haren klarer sig igennem ved at anlægge sig en tykkere pels for bare at nævne et par eksempler. Fugle, som udelukkende lever af insekter, forlader Danmark og overvintrer under varmere himmelstrøg. Imidlertid kommer der en mængde bær- og frøspisende fugle som sjagger, silkehale og kvækerfinker nordfra og gæster Danmark om vinteren.

Spørgsmål man kan stille

- Hvorfor flyver nogle fugle og insekter væk om vinteren, mens andre bliver?
- Hvorfor sover nogle dyr om vinteren, mens andre er vågne?
- Går dyrene i hi, sover vintersøvn eller flyver syd på, fordi det er for koldt, eller har det noget med deres føde at gøre?
- Hvilken vinterstrategi bruger vi mennesker?

LITTERATUR

Pindsvinet. Natur og Museum 2004
af Sussie Pagh

Dyrene og den danske vinter.
Natur og Museum 1985
af Toke Skytte

Fugle ved foderpladsen 2004
af Benny Génsbøl

Fuglene i haven 2002
af Benny Génsbøl

Gyldendals guide til Havens fugle 2002
af Jens Overgaard Christensen

Gyldendals guide til Havens dyr 2002
af Lars Serritslev

Danmarks Pattedyr 1991
Redaktører: Bent Muus, Lars Serritslev

Menneskets anatomi og fysiologi 2004
Forlaget Gad

